De bewijsmiddelen van den burgerlijken staat der personen

8.

DE BEWIJSMIDDELEN

VAN

DEN BURGERLIJKEN STAAT DER PERSONEN.

Academisch Proefschrift

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

DOCTOR IN HET ROMEINSCH EN HEDENDAAGSCH RECHT,

AAN DE HOOGESCHOOL TE UTRECHT,

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

D^R. C. H. C. GRINWIS,

GEWOON HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER WIS- EN NATUURKUNDE,

MET TOESTEMMING VAN DEN ACADEMISCHEN SENAAT

EN

VOLGENS BESLUIT DER RECHTSGELEERDE FACULTEIT,

TE VERDEDIGEN

op Vrijdag 25 Juni 1875, des namiddags ten 1 ure,

DOOR

LOUIS HENRI RAMBONNET,

GEBOREN TE TIEL.

UTRECHT,
J. DE KRUYFF.
1875.

AAN MIJNE MOEDER.

INLEIDING.

Voor de goede inrichting der maatschappij is de zekerheid van den burgerlijken staat harer leden eene zaak van het grootste gewicht. De rechts- en handelingsbevoegdheid van den persoon verschilt in meerdere of mindere belangrijke opzichten, naarmate hij minderjarig of meerderjarig, gehuwd of ongehuwd, wettig of natuurlijk kind is enz.

De wetgever moest er dus op bedacht zijn, een middel aan te wijzen om dien burgerlijken staat der personen te doen vaststaan. Hij heeft dit gedaan in den 3den titel van het eerste boek van ons Burgerlijk Wetboek. Daar behandelt hij althans het eerste en voornaamste bewijsmiddel, nl. de registers van den burgerlijken stand. Deze nuttige instelling hebben wij in dien vorm aan het fransche recht te danken, waar zij, als zoodanig, eene vrucht der omwenteling was.

Het is daarom niet onbelangrijk, kortelijk na te gaan hoe vroeger, vooral in Frankrijk, [1]) de staat der personen geconstateerd werd.

Reeds bij de Grieken en de Romeinen vindt men eenige sporen van registers van den burgerlijken stand. De jonggeboren Atheners werden ingeschreven in registers, door daartoe aangestelde personen gehouden, en bij die inschrijving moest verklaard worden, dat hunne ouders vrij waren. Ook van de huwelijken werden door openbare ambtenaren akten opgemaakt. [2])

Te Rome had SERVIUS TULLIUS het houden van registers, om de geboorte en het overlijden der burgers te constateeren, bevolen.

Onder de republiek waren het de praetoren, die met het houden dier registers belast waren. Zij geraakten echter onder het keizerrijk in onbruik, totdat MARCUS AURELIUS weder beval, dat er in het geheele Romeinsche rijk registers zouden worden gehouden, waarin ieder kind binnen 30 dagen na zijne geboorte moest worden ingeschreven. Tevens moest aan dat kind een naam worden gegeven. Deze keizer schreef tegelijkertijd voor, dat die registers in den tempel van Saturnus bewaard zouden worden. [3])

Het schijnt echter, dat zij meer een politiek doel had-

---

1) In ons vaderland was het bijna hetzelfde.

2) Zie mr. C. E. Vaillant, Handboek voor den ambtenaar van den burgerstand, bl. 2.

3) Dalloz. Répertoire etc., voce Acte de l'état civil.

den dan wel dienden tot bewijs van den burgerlijken staat.

De paterfamilias constateerde de geboorte van zijne kinderen op zijne huiselijke registers, en men bewees de afstamming, wettigheid en ouderdom hetzij daardoor, hetzij door getuigen of zelfs door brieven van den vader aan de moeder. [1])

Gedurende de middeleeuwen vindt men geene sporen van registers van den burgerlijken stand, maar in het begin van den nieuweren tijd vinden wij ze in handen der geestelijkheid, zooals ook nu nog in vele landen het geval is, b. v. in Noorwegen, Zweden, Denemarken, Zwitserland enz. Zij worden daar echter dikwijls slecht en onregelmatig gehouden, omdat wettelijke bepalingen op dat stuk ontbreken.

Ook in Frankrijk waren tot 1539 geene registers van den burgerlijken stand bekend.

Wel hadden de kerken zoogenaamde *obituaires*, waarin het overlijden van voorname personen, vooral van degenen, die giften aan de kloosters of kerken gedaan hadden, opgeteekend werd, maar de groote menigte was niet in staat, geregeld de geboorten, huwelijken en sterfgevallen te constateeren, en moest zich meestal behelpen met getuigenbewijs dat uit den aard der zaak zeer onzeker en gevaarlijk was [2]).

---

1) Duranton, Cours de droit Francais. Paris 1828. dl. I. blz. 199.

2) A. Chéruel, Dictionnaire Historique des Institutions, Moeurs et Coutumes de la France, in voce Actes de l'Etat Civil.

In 1539 gaf FRANS I de ordonnantie van Villers-Côterets, die aan de geestelijken het houden van registers voorschreef, waarin zij nauwkeurig het tijdstip van de geboorte van hen, die zij doopten, moesten aanteekenen. Een notaris zou, met den geestelijke, de registers teekenen, en elk jaar moesten deze gedeponeerd worden op de griffie van de naastbijzijnde *baillage*.

De uittreksels uit die registers strekten tot volledig bewijs van minder- of meerderjarigheid.

Wat het overlijden betreft, bepaalde men er zich toe om alleen dat van de beneficiers te constateeren, hetgeen voor de geestelijkheid van groot belang was. [1])

Het schijnt echter, dat die ordonnantie slecht uitgevoerd is, tenminste het leekenelement werd spoedig geweerd, en weldra waren de registers in de handen der geestelijkheid alleen.

LAFERRIERE zegt hiervan [2]).

„Les actes de l'état civil des personnes étaient entièrement livrés au ministère écclésiastique, et cela, malgré même le voeu de l'Ordonnance de 1539, qui avait appelé un fonctionnaire laïque à concourir à l'acte du ministre de la religion."

Vervolgens werd, in 1581, de ordonnantie van Blois gegeven, waarin (in art. 181) aan de geestelijken gelast werd, de geboorte, het huwelijk en het overlijden aan te

---

1) Chéruel l. l.; Dalloz l. l.

2) Histoire des Principes, des Institutions et des Lois de la Révolution Francaise. Paris 1850, blz. 217.

teekenen; zij bepaalde strenge straffen tegen degenen, die zich niet aan deze voorschriften hielden. [1]) Art. 181 van deze Ordonnantie luidde aldus:

„Pour éviter les preuves par témoins que l'on est souvent contraint de faire en justice, touchant les naissances, mariages, morts, et enterrements des personnes, enjoignons à nos greffiers en chef de poursuivre, pour chacun au tous curés ou leurs vicaires, du ressort de leurs siéges, d'apporter dedans deux mois, après la fin de chaque année, les registres des baptêmes, mariages et sépultures de leurs paroisses, faits en celle année." [2])

Ook dit artikel levert wel een bewijs, dat de ordonnantie van VILLERS-CÔTERETS niet streng nagelcefd werd.

In eene daarop volgende ordonnantie werd verklaard, dat de akten van den burgerlijken stand, door de geestelijkheid gehouden, in rechten als bewijs zouden dienen.

Later kwamen er nog eenige edicten [3]) over het bewaren der registers en over hunne contrôle, maar ook die geraakten alle in onbruik.

Het spreekt van zelf, dat alleen de katholieken van deze registers konden gebruik maken.

De burgerlijke staat van de Protestanten werd, volgens het edict van Nantes, door hunne eigene geestelijken geconstateerd. Toen echter dat edict in 1685 herroepen werd,

---

1) Chéruel l.l.

2) Dalloz l.l.

3) In 1619, 1705, 1709.

werd hun met alle andere voorrechten ook dit ontnomen.

De geboorte van kinderen, door de Katholieke kerk niet gedoopt, werd in geen register opgenomen, en alleen de Katholieke geestelijken konden huwelijken inzegenen en ze in registers inschrijven.

Deze gestrengheid der wet werd echter door de rechtbanken verzacht, die allen niet-catholieken toelieten, om hunnen burgerlijken staat door alle andere middelen dan de registers te bewijzen [1]).

Toen de revolutie uitbrak, kon deze staat van zaken niet langer voortduren. Uit de scheiding van kerk en staat moest voortvloeien, dat er voor alle burgers zonder onderscheid eene zelfde wijze om den burgerlijken staat te constateeren ingevoerd werd.

De Constitutie van 1791 drukte dit beginsel zeer juist uit, toen zij zeide: [2])

„Le pouvoir legislatif établira pour tous les habitants sans distinction le mode par lequel les naissances, mariages et décès seront constatés, et il désignera les officiers publics qui en recevront et en consacreront les actes".

Hierop volgde een decreet van de Wetgevende Vergadering, van 20 September 1792, getiteld: „Loi sur le mode de constater l'état civil des citoyens". Bij deze wet werd, in art 1, het houden en bewaren van de

---

1) Dalloz. l.l.

2) Const. v. 1791 tit. 2 art. 17.

registers aan de gemeentebesturen toevertrouwd, die uit hun midden daartoe personen moesten benoemen. [1])

Zij verbood uitdrukkelijk aan alle andere personen zich met het houden der registers te bemoeien [2]): een verbod klaarblijkelijk tegen de geestelijkheid gericht, maar zij liet er bijna onmiddellijk [3]) de verklaring van de Assemblée Législative op volgen, „qu'elle n'entend ni innover ni nuire à la liberté, qu'ont tous les citoyens de consacrer les naissances, mariages et décès par les cérémonies du culte, auquel ils sont attachés, et par l'intervention des ministres de ce culte".

Het is niet te verwonderen, dat er tengevolge van de bloedige gebeurtenissen der revolutie vele registers verloren gingen. Om hierin te voorzien, bepaalde een decreet van den 2en Floréal an III, dat de registers of gedeelten van registers, die vernietigd of verloren waren, zouden vervangen worden door akten, opgemaakt door commissarissen, daartoe door de gemeenteraden gekozen, op de verklaringen van ouders, echtgenooten, broeders, zusters, bloedverwanten of vreemden [4]); en, daar in dien tijd de guillotine nog dagelijks slachtoffers eischte, voegde de wet er bij [5]):

---

1) Tit. I art. 2. Wet v. 20 Sept. 1792.

2) Tit. 6 art. 5 in f. „Defenses sont faites à toutes personnes de s'immiscer dans la tenue de ces registres et dans la réception de ces actes".

3) Tit. 6 art. 8.

4) Art. 1 en 7 decr. 2 Floréal an III.

5) Art. 16.

„Les procés-verbaux d'exécution à mort vaudront provisoirement comme actes de décès de l'etat civil."

De wet van 1792 werd vervolgens aangevuld of gewijzigd door latere decreten.

Zoo droeg o. a. de wet van 28 Pluviôse an VII het houden en bewaren der registers, met uitsluiting van de gemeenteraden, aan de maires of hunne adjuncten op, welke wet bij de invoering van den Code Civil hare kracht behield.

In ons Burgerlijk Wetboek is men echter weder tot het vroegere stelsel teruggekeerd.

De Code Civil van 1803 bevatte een afzonderlijken titel over de akten van den burgerlijken stand. (Liv. I Tit. 2), waarin, volgens de verklaring van den staatsraad THIBAUDEAU [1]) al het essentiëele van de Wet van 1792 behouden was en waarin men slechts die wijzigingen en aanvullingen had aangebracht, die het resultaat waren van de ondervinding van vele jaren.

Toen dus dat wetboek, krachtens keizerlijk decreet van 19 April 1810, in ons vaderland werd ingevoerd, ondervonden ook wij [2]) het heilzame van eene instelling, die zooveel bijdraagt om de zekerheid te bepalen van den

---

1) Exposé des motifs de la loi relative aux actes de l'Etat Civil. Séance du 10 Ventôse an XI § 5.

2) Onlangs is ook voor het geheele Duitsche rijk eenheid in het houden van registers van den burgerlijken stand gebracht door de rijkswet van den 6den Februari 1875 „über die Beurkundung des Personenstandes und die Eheschlieszung." Van het resultaat, dat door deze wet, die niet zonder tegenstand aangenomen is, verkregen is, zegt Dr. Paul Hinschius, lid van den Rijksdag, een van de voorstellers der wet en haar

burgerlijken staat der personen, terecht door THIBAUDEAU genoemd: „la base fondamentale de la société et de la constitution des familles." [1])

Wel was reeds in het Wetboek NAPOLEON, ingericht voor het Koninklijk Holland, het beginsel van zulk eene instelling aangenomen, maar voor de uitvoering werd verwezen naar reglementen, die nooit tot stand zijn gekomen. In ons tegenwoordig wetboek zijn voor het grootste gedeelte de bepalingen van den Franschen Code, hoewel hier en daar eenigszins gewijzigd, overgenomen.

De twee hoofdvragen, die, nu wij de registers van den burgerlijken stand hebben, als van zelf bij ons opkomen, zijn:

1°. Wat is de bewijskracht van de registers van den burgerlijken stand en van hunne uittreksels in rechten?

en 2°. Hoe wordt de burgerlijke staat der personen bewezen, bij het ontbreken van registers van den burgerlijken stand?

Wij zullen trachten op deze vragen het antwoord te geven, en daartoe in drie hoofdstukken handelen

---

commentator blz. 25: „die Eheschlieszung und Civilstands-Register-Führung ist in ihrer formellen Seite von der Kirche losgelöst, und der Staat damit, in Betreff einer die persönlichen Interessen der Staatsbürger auf das tiefste berührenden Angelegenheit, in einer Zeit des brennenden kirchlichen Konfliktes, von seiner Abhängigkeit, von der Kirche befreit." Hoe groot in het Duitsche rijk vóór die wet het verschil in het constateeren van den burgerlijken staat der personen was, blijkt ten duidelijkste uit de opgave die dr. Hinschius t. a. p. blz. 25, doet van de verschillende wijzen, waarop het vroeger in de afzonderlijke staten geschiedde.

1) Exposé des motifs enz. § 1.

1ste over de bewijskracht der registers van den burgerlijken stand;

2de over de bewijskracht van hunne uittreksels;

3de over het bewijs van den burgerlijken staat der personen bij het ontbreken van registers van den burgergerlijken stand.

HOOFDSTUK I.

OVER DE BEWIJSKRACHT DER REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND.

Te vergeefs zoeken wij, zoowel in den Code Civil als in ons Burgerlijk Wetboek, naar een artikel, dat de bewijskracht der registers van den burg. stand regelt.

Wel zeide art. 6 van den 2den titel der wet van 20 September 1792: „Les actes, contenus dans les registres et les extraits, qui en seront délivrés, feront foi et preuve en justice des naissances, mariages et décès"; maar dit artikel werd in den Code niet overgenomen. Zoo ook bepaalde art. 808 van het Ontwerp van 1820: „De registers leveren een volkomen bewijs op van de geboorten, huwelijken en sterfgevallen, waarvan in dezelve is inschrijving gedaan, totdat de valschheid van den inhoud der

inschrijving zal zijn aangetoond." Ook deze bepaling werd echter in ons Burgerlijk Wetboek niet opgenomen.

Nu wij dus geene bijzondere bepaling op dat stuk hebben, [1]) zijn wij geneodzaakt onze toevlucht te nemen tot art. 1907 B. W., dat over de bewijskracht der authentieke akten handelt.

Want de registers van den burgerlijken stand bestaan uit akten, en die akten zijn voorzeker authentiek, d. w. z. in den wettelijken vorm verleden, door of ten overstaan van openbare ambtenaren, die daartoe bevoegd zijn ter plaatse alwaar zulks is geschied (art. 1905 B. W). Omtrent de bewijskracht nu van zulke akten zegt art. 1907 B. W: „Eene authentieke akte levert tusschen partijen en derzelver erfgenamen of rechtverkrijgenden een volledig bewijs op van hetgeen daarin vermeld staat."

Men moet dit artikel niet in dien zin opvatten, alsof eene authentieke akte tegenover derden geen of geen volledig bewijs zou opleveren van de daarin vermelde feiten. Maar hoe komt het dan, dat art. 1907 alleen van partijen en derzelver erfgenamen of rechtverkrijgenden

---

1) In de Duitsche rijkswet van 6 Februari 1875 wordt de bewijskracht van de registers van den burgerlijken stand zeer duidelijk bepaald.

§ 15 al. 1 van die wet luidt namelijk:

„Die ordnungsmäszig geführten Standesregister beweisen diejenigen Thatsachen, zu deren Beurkundung sie bestimmt und welche in ihnen eingetragen sind, bis der Nachweis der Fälschung, der unrichtigen Eintragung oder der Unrichtigheit der Anzeigen und Feststellungen, auf Grund deren die Eintragung stattgefunden hat, erbracht ist."

spreekt? Het art. is overgenomen uit art. 1319 C. C., dat in den titel stond, die over contracten en verbintenissen handelde. Op de vraag, waarom ook dat artikel alleen zeide: l'acte fait foi de la convention, qu'il renferme entre les parties contractantes etc.., vinden wij het antwoord bij Mr. Opzoomer, in zijne aanteekening op art. 1907. Hij zegt nl: „De aanleiding daartoe lag in de verwarring van de bewijskracht der akte, waarin de overenkomst werd vermeld, met de kracht dier overeenkomst zelve. Men kwam tot die verwarring zeer licht, door de dubbelzinnigheid der woorden *acte* en *contrat*, die beiden zoowel de overeenkomst aanduiden, als het geschrift, dat haar bestaan getuigde."

De Hooge Raad heeft terecht beslist, dat art 1907 B. W. niet verbiedt eene overeenkomst tusschen twee partijen aangegaan of eene authentieke akte tegenover derden te doen strekken ten bewijze van een feit, dat uit die overeenkomst of die akte blijkt; [1]) en dat art. 1907 niets beslist omtrent de bewijskracht van eene authentieke akte tegenover derden. [2])

Hoewel dus het bedoelde artikel niets omtrent de bewijskracht eener authentieke akte tegenover derden beslist, vloeit het toch uit het karakter van zulk eene akte als van zelve voort, dat zij die bewijskracht heeft.

Al de vereischten, door de wet voor eene authentieke akte gesteld, dienen om zooveel mogelijk bedrog te voor-

---

1) Arr. van den H. R. van 28 Dec. 1866, Wkbl. no. 2865; mr. Leon, Rechtspraak van den H. R. op art. 1907 B. W.

2) Arr. v. den H. R. van 17 Maart 1871, Wkbl. no. 3312.

komen en juist daardoor hare bewijskracht te verzekeren.

Ook zou men, wanneer eene authentieke akte hare bewijskracht tegenover derden miste, er meestal het doel dat men zich voorgesteld had, niet mede bereiken, zooals o. a. het geval zou zijn bij eene akte van den burgerlijken stand, die toch de in haar vermelde feiten tegenover de geheele maatschappij constateeren moet.

Daarmede is echter niet gezegd, dat alle in eene authentieke akte voorkomende verklaringen eene gelijke bewijskracht hebben.

In dit opzicht dienen wij eene onderscheiding te maken.

Men kan de valschheid of vervalsching van eene authentieke akte bewijzen door de Inscription de faux of betichting van valschheid, volgens art. 176 en vlg. Wetb. v. B. R.

Dit middel, uit het fransche recht overgenomen, is, hoewel veel door onzen wetgever vereenvoudigd, toch altijd nog omslachtig en gevaarlijk.

Nu is het de vraag, of alle feiten in eene authentieke akte vermeld, tot op de Inscription de faux, geloof verdienen?

Het meest overeenkomstig met goede rechtsbeginselen schijnt mij hieromtrent toe de leer van DEMOLOMBE [1]) en MARCADÉ [2]). Hunne redeneering komt ongeveer op het volgende neder.

De wet schenkt meer vertrouwen aan eenen openbaren ambtenaar, dan aan een particulier persoon. De waar-

---

1) Cours de Code Napoléon, dl. I blz. 515 en vlg.

2) Cours du droit civil Francais, dl. I blz. 187 en vlg.

borg voor zijne geloofwaardigheid ligt in zijne benoeming en daarenboven in de zware straf, die hem treft als hij een falsum begaat, nl. eeuwige dwangarbeid, (bij ons veranderd in eene tuchthuisstraf van minstens vijf en hoogstens twintig jaren, volgens art. 2 der wet van 29 Junij 1854). Deze straf wordt alleen tegen den openbaren ambtenaar, niet tegen de andere personen, die in de akte voorkomen, bedreigd.

Een gevolg van dit vertrouwen, in den ambtenaar gesteld, is dit, dat de wet tegenover zijne verklaringen alleen de lastige Inscription de faux toelaat. Maar men moet niet te ver gaan en beweren, dat men altijd zijne toevlucht tot dit middel nemen moet, als men de bewijskracht eener authentieke akte wil aantasten, want [1]) 1°. schenkt de wet alleen dat vertrouwen, op grond waarvan de authentieke akte tot op de Inscription de faux geloofd wordt, aan het getuigenis van den openbaren ambtenaar zelf, niet aan dat van anderen, hetwelk hij in de akte mededeelt. Zulk eene volledige bewijskracht kent zij alleen toe aan wat de ambtenaar verklaart zelf gezien of gehoord te hebben de visu aut auditu, ex propriis sensibus. [2])

en 2°. kan, zelfs voor datgene wat hij verklaart gezien

---

1) Demolombe t. a. p. blz. 516.

2) Zie een vonnis van de Arr. R. te Tiel, van 1 April 1842, Wkbl no. 446, dat besliste, dat, wanneer er in eene authentieke akte simulatie of dwaling had plaats gehad, men die akte niet behoefde te betwisten bij

of gehoord te hebben, de openbare ambtenaar slechts dan tot op de Inscription de faux geloofd worden, als hij binnen de grenzen van zijn mandaat is gebleven, want hij is mandataris van de wet.

Wanneer men deze beginselen, die voor alle authenthieke akten gelden, op die van den burgerlijken stand, als zoodanig toepast, dan komt men tot het resultaat, dat er in zulk eene akte drie soorten van verklaringen kunnen voorkomen,

waarvan de *eerste* geloof verdienen tot op de Inscription de faux, de *tweede* geloofd worden tot het bewijs van het tegendeel, dat door alle middelen mag geschieden, de *derde* eindelijk in het geheel geen bewijs opleveren.

Dit blijkt ten duidelijkste uit het volgende voorbeeld:

Er is, door een persoon, bij de wet daartoe aangewezen, bij den ambtenaar van den burgerlijken stand aangifte gedaan, dat op een bepaalden dag zekere vrouw, wettig gehuwd met zekeren man, bevallen is van een zoon. Nu kan men in de e e r s t e plaats beweren, dat er geen aangifte van geboorte bij den ambtenaar van den burgerlijken stand gedaan is.

In dat geval *moet* men van de Inscription de faux gebruik maken, omdat men tegen de geloofwaardigheid van den

---

eene inschrijving van valschheid, dewijl op die wijze de geloofwaardigheid van den ambtenaar niet werd aangerand.

Ook een Arrest v. h. Prov. Ger. in Limburg, v. 24 Nov. 1862, Wkbl. no. 2440, te vinden bij mr. Léon t. a. p. op art. 1909 B. W.

openbaren ambtenaar zelven opkomt, door te beweren dat hij een *falsum* begaan heeft.

In de tweede plaats kan men beweren, dat de vrouw, van wier bevalling aangifte is gedaan, *niet* of niet *op den opgegeven dag* bevallen is.

Moet men ook nu zijne toevlucht tot de Inscription de faux nemen? Neen, want de bewering is niet onmiddelijk tegen den ambtenaar gericht.

Men neemt aan, dat de aangifte aan hem geschied is, maar houdt alleen de onwaarheid staande van feiten, over welker juistheid hij niet kan oordeelen. In dit geval is het dus geoorloofd, de onjuistheid dier feiten door alle bewijsmiddelen aan te toonen.

Het is er echter verre van af, dat deze leer door alle schrijvers gehuldigd wordt.

TOULLIER, DURANTON en anderen leeren, dat ook in dit geval de Inscription de faux noodig is.

Zij beweren, dat degene, aan wien de wet de verplichting oplegt, om de aangifte te doen daardoor een openbaar karakter verkrijgt, en dus in zekeren zin openbaar ambtenaar wordt, zoodat zijne verklaring slechts door de I. d. f. zullen kunnen worden aangetast.

De akte van geboorte, zoo redeneert men [1]) verder, bewijst volgens art. 319 C C (art. 316 B. W.) de afstamming van wettige kinderen. De akte nu, die, tegen

---

1) Duranton, Cours de droit Francais I 308.

de waarheid in, verklaart, dat een bepaald individu het kind is van bepaalde ouders, stelt een falsum daar en kan bij gevolg niet anders dan door de I. d. f. bestreden worden.

Wel is in dit geval eene „supposition de part" niet onmogelijk, maar dit gevaar is minder groot dan de onzekerheid van den staat der personen, die het natuurlijk gevolg van het tegenovergesteld stelsel zou zijn.

Wanneer dus een van de personen, die de wet daartoe aanwijst, verklaart, dat er aan twee wettig gehuwde personen een kind geboren is, dan bestaat er een wettig vermoeden, dat hij eene ware verklaring heeft afgelegd, en dat vermoeden kan slechts door de I. d. f. ontzenuwd worden.

Het laatste gedeelte van deze redeneering behoeft geene wederlegging. Het is in strijd met de beginselen, die wij, als voor alle authentieke akten geldende, vooropgesteld hebben. Dit wordt zelfs tot op zekere hoogte erkend door DURANTON zelven, als hij zegt: [1]) „nous conviendrons toutefois, qu'en principe il n'y a réellement d'authenthique dans un acte public, que ce que l'officier atteste pour l'avoir vu ou entendu; or, il n'a pas vu le fait de la naissance; ce fait lui a simplement été déclaré par des tiers." Hij neemt dus alleen het tegenovergestelde stelsel aan, om het groote gevaar voor de

---

1) t. a. p. blz. 233.

zekerheid van den staat der personen, dat er z. i. in het andere beginsel gelegen is [1]). Zoo het waar is, dat de personen, door de wet tot de aangifte aangewezen, in zekeren zin openbare ambtenaren zijn, dan voorzeker zullen hunne verklaringen tot op de I. d. f. moeten geloofd worden. Maar deze meening komt mij ongerijmd voor. Zij heeft geen anderen steun dan de bepaling van de wet, die aan de bedoelde personen de verplichting tot aangifte oplegt.

Men heeft echter niet den minsten waarborg voor het karakter en de zedelijkheid van den aangever. De eerste de beste, die verklaart bij de bevalling tegenwoordig geweest te zijn, wordt daaromtrent op zijn woord geloofd.

Dit is reeds eene uitzondering, die echter door het algemeen belang gewettigd is, maar „ériger les déclarants en autant d'officiers publics, imprimer à leurs déclarations cette foi puissante, que l'inscription de faux peut seule attaquer, c'est dépasser les bornes et s'exposer à beaucoup de dangers." [2])

De Code Pénal heft dan ook allen twijfel in dit op-

---

1) Ook zegt hij t. a. p.: „Mais si ces principes devaient prévaloir, il faudrait reconnaitre l'impossibilité de constater l'état des personnes par des actes publics, car celui de naissance ne servirait qu'à prouver l'âge, objet sans doute important mais qui, assurément, n'a pu être le principal dans la pensée du legislateur.

Dit is m. i. onjuist. De geboorteakte bewijst ook andere zaken, zooals b.v. de afstamming, even goed als den leeftijd, en tegen beide is alle tegenbewijs toegelaten, want de openbare ambtenaar kan niet instaan voor de waarheid van het feit, dat zekere vrouw op een bepaalden dag bevallen is.

2) Demolombe t. a. p., dl. I, blz. 520.

zicht op. Art. 146 toch bepaalt de straf van travaux forcés à perpetuité" voor den openbaren ambtenaar, „qui a constaté comme vrais des faits faux."

Was de persoon, die bij den ambtenaar van den burgerlijken stand de geboorte van een kind aangeeft, en daarbij valschelijk als moeder noemt eene vrouw die niet bevallen is, een openbaar ambtenaar, dan moest hij ontegenzeggelijk in de termen van dit artikel vallen.

Dat dit echter niet zoo is, blijkt uit art 345 van hetzelfde wetboek.

In dat artikel wordt met réclusion (tuchthuisstraf) bedreigd de „coupable de supposition d'un enfant à une femme, qui ne sera pas accouchée."

Dit is dezelfde straf, die volgens art. 363 C. P., aan den schuldige aan valsch getuigenis in civiele zaken wordt opgelegd.

Hieruit blijkt dus ten duidelijkste, dat de persoon, die aan den ambtenaar van den burgerlijken stand eene aangifte van eene geboorte enz. komt doen, in het stelsel van den wetgever evenmin openbaar ambtenaar is als de eerste de beste getuige. [1])

We herhalen dus: men kan door alle mogelijke bewijsmiddelen aantoonen dat in het bedoelde geval de vrouw *niet* of *niet op dien bepaalden dag* bevallen is.

---

1) Marcadé t. a. p. — Demolombe t. a. p.; Zie ook mr. J. H. Sluiter. Over de uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand en hunne bewijskracht. Leiden 1864 blz. 52 en vlg.

In de derde plaats kan het gebeuren, dat men, terwijl men het feit van de aangifte en van de geboorte gelooft, het huwelijk ontkent van de twee personen, die in de geboorteakte als wettig gehuwd voorkomen.

Deze verklaring nu van het wettige huwelijk, die in de geboorteakte voorkomt, levert volstrekt geen bewijs op, want volgens art. 155 B. W. kan het bestaan van een huwelijk niet anders worden bewezen dan door de akte van deszelfs voltrekking, in de registers van den burgerlijken stand ingeschreven, en deze regel lijdt slechts uitzondering in de gevallen, in de volgende twee artikelen voorzien.

Om eene diergelijke verklaring krachteloos te maken behoeft men dus tot geen bewijsmiddel zijne toevlucht te nemen, want op de eenvoudige ontkenning van den belanghebbende moet het huwelijk van elders bewezen worden.

In het algemeen bewijzen derhalve de akten van den burgerlijken stand, en zoo ook de registers, als uit die akten bestaande, de feiten, die zij bestemd zijn te constateeren, [1]) behoudens alle tegenbewijs. Slechts als men

---

1) Dit is uitgedrukt in de Duitsche rijkswet van 6 Februari 1875 § 15. De registers „beweisen diejenigen Thatsachen zu deren Beurkundung sie bestimmt sind."

Zie ook een vonnis v. h. kantongerecht te Nijkerk, v. 31 Maart 1868, Weekbl. no. 3013 hetwelk beslist, dat „de bewijskracht eener authentieke akte zich uitsluitend bepaalt tot de vermelding van datgene, waarvan de constateering door den wetgever bij het voorschrijven der vormen uitdrukkelijk bevolen werd, of dat hij moet geacht worden daarbij beoogd te hebben."

de verklaring van den openbaren ambtenaar, die beweert zelf gezien of gehoord te hebben, als onwaar aanvalt, is men genoodzaakt zijne toevlucht te nemen tot de „Inscription de faux", terwijl eindelijk de akten van den burgerlijken stand volstrekt geen bewijs opleveren ten opzichte van zulke verklaringen, die uit den aard der zaak niet door haar kunnen bewezen worden of ten opzichte van zulke, die de ambtenaar van den burgerlijken stand er niet in had mogen opnemen.

Het ware echter te wenschen, dat, om alle onzekerheid en verschil van meening omtrent de bewijskracht der akten op te heffen, ons Burgerlijk Wetboek, evenals het ontwerp van 1820 en de Duitsche rijkswet van 6 Februari 1875, eene bepaling bevatte, die die bewijskracht nauwkeurig omschreef.

HOOFDSTUK II.

OVER DE BEWIJSKRACHT VAN DE UITTREKSELS UIT DE REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND.

Vinden wij in ons wetboek geene bepaling, die de bewijskracht der registers en akten van den burgerlijken stand vaststelt, in art. 24 B. W. wordt daarentegen wel de bewijskracht der uittreksels uit die registers geregeld.

Dat artikel luidt aldus:

„Een ieder is bevoegd om zich, door de bewaarders der registers van den burgerlijken stand, uittreksels uit die registers te doen afgeven. Die uittreksels, wanneer zij met de registers overeenstemmen en door den voorzitter der arrondissements-rechtbank of door den rechter, die dezen vervangt, zijn gelegaliseerd, zullen geloof

verdienen tot op het oogenblik, dat de valschheid daarvan, met inachtneming der regelen, bij het wetboek van burgerlijke rechtsvordering voorgeschreven, zal zijn beweerd."

Eene dergelijke bepaling is inderdaad zeer noodig, wanneer men bedenkt, dat het bijna ondoenlijk en dikwijls onmogelijk is, de registers zelve in het geding te brengen, zoodat men zich dan wel met uittreksels moet tevreden stellen.

Het is echter de vraag, of ons artikel voldoet aan de eischen, die men het billijkerwijze zou kunnen stellen, en m. i. moet die vraag ontkennend beantwoord worden.

Voordat wij echter overgaan om te beproeven dit aan te toonen, is het noodig te weten wat men onder uittreksels uit de registers te verstaan heeft.

Hieromtrent nu heerscht veel verschil van gevoelen.

De een verstaat onder „uittreksel" een volledig *afschrift* der akte; [1]) de ander meent, dat het voldoende is, wanneer het zoogenaamd *zakelijk* met het register overeenstemt, terwijl een derde eindelijk beweert, dat onder „uittreksel" zoowel verstaan wordt een volledig afschrift der akte als een afschrift van een gedeelte daarvan.

Het laatste gevoelen komt mij voor het juiste te zijn. [2])

---

1) Dit is ook het gevoelen van Dr. Hinschius, in zijne commentaar op de nieuwe Duitsche wet, als hij zegt bl. 65: „Auszüge d. h. Auszüge aus den Registern, nicht aus den einzelnen besonderen protokollarischen Eintragung. Diese letztere musz der Auszug vollständig enthalten; er ist nichts als eine beglaubigte Abschrift derselben."

2) Zie ook mr. Dav. H. Levyssohn Norman, Themis 2de verz. XII blz. 156, die vroeger, Themis XII 578 en vlg., het eerste gevoelen voorstond.

De wet toch vordert, in art. 24 B. W., de *overeenstemming* van de uittreksels met de registers: dat is, zooals art. 40 van de wet op het Notarisambt van 9 Juni 1842, dat ook van „uittreksel" spreekt, het uitdrukt, „dat zij moeten zijn gelijkluidend met de overgenomen gedeelten." [1])

Er is geene reden om te denken dat de wetgever daar onder „uittreksels" iets anders zou verstaan hebben dan hier in het Burgerlijk Wetboek.

Hierbij komt nog, zooals Mr. OPZOOMER [2]) opmerkt, „dat deze opvatting van „uittreksels" ook door de taalkennis wordt gevorderd, als men zich ten minste houden wil aan hetgeen eeuwen lang in diplomatischen stijl de beteekenis van dat woord geweest is."

Dat onder uittreksels uit de registers ook uittreksels uit de akten kunnen worden verstaan, is, dunkt mij, duidelijk, want eene akte is een gedeelte van het register en een uittreksel uit het gedeelte zal toch ook wel zijn een uittreksel uit het geheel. [3])

Onder uittreksels uit de registers moet men dus verstaan *letterlijke* afschriften, hetzij van de geheele akte hetzij van een gedeelte daarvan (eene zoogenaamde expeditie in parte qua) naarmate de belanghebbende het een of het ander vordert.

De bewaarder der registers van den burgerlijken stand is echter, bij deze opvatting van *uittreksels*, voorzeker on-

---

1) Themis 2de verz. IX bl. 675.

2) Opzoomer, Het burgerlijk wetboek verklaard, Dl. I bl. 64.

3) Mr. de Pinto, Wkbl. no. 1101.

bevoegd tot het afgeven, zooals meestal geschiedt, van eene *verklaring* omtrent hetgeen, volgens zijn individueel gevoelen, bij de akte verklaard is of daarin voorkomt.

Zulke verklaringen, waarin alleen vermeld wordt de daadzaak, welke de akte moet bewijzen, schijnen mij dus toe in rechten geen geloof te verdienen omdat zij *niet* zijn de bij de wet bedoelde *uittreksels uit de registers.* [1])

Beschouwen wij thans, nu gebleken is wat men onder uittreksels te verstaan heeft, ons artikel nader.

Vooreerst is ieder bevoegd om zich, door de bewaarders der registers van den burgerlijken stand, uittreksels uit die registers te doen afgeven. Dit is een natuurlijk gevolg van de openbaarheid der registers. De kennis van den burgerlijken staat der personen is voor de geheele maatschappij van belang.

„Il importe, zeide de heer NICOLAI [2]), au bien-être de la société, que l'état civil des citoyens soit connu; il sera donc permis à chacun de demander des extraits des registres, qui renferment les titres de tous."

De bewaarders zijn òf de ambtenaren van den burgerlijken stand òf de griffiers, wanneer de dubbele registers ter griffie van de arrondissements-rechtbank zijn overgebracht.

Die afgifte door een openbaren ambtenaar is eene van de voorwaarden der bewijskracht.

---

1) Themis 2de verz. IX t. a. p.

2) Voorduin II blz. 61.

Die uittreksels, zegt ons artikel verder, verdienen geloof, wanneer zij overeenstemmen met de registers en door den voorzitter der arrondissements-rechtbank of door den rechter, die dezen vervangt, zijn gelegaliseerd, tot dat de valschheid enz.

Die overeenstemming met de registers, en de legalisatie zijn de twee andere voorwaarden der bewijskracht.

Zoodra men die tweede alinea van het art. leest, dringt zich de vraag op, of het niet van zelf spreekt, dat de uittreksels met de registers moeten overeenstemmen, en hoe toch de valschheid van een uittreksel beweerd kan worden, wanneer het met de registers overeenstemt.

Bij het onderzoek der vraag, hoe men bij ons aan deze redactie gekomen is, zijn wij verplicht terug te gaan tot het artikel van den Code Civil, dat met het onze overeenstemt.

Dat artikel (art. 45 C. C.) is van den volgenden inhoud:

„Toute personne pourra se faire délivrer, par les dépositaires des registres de l'état civil, des extraits de ces registres. Les extraits délivrés conformes aux régistres et légalisés par le président du tribunal de premiére instance, ou par le juge qui le remplacera, feront foi jusqu'à inscription de faux."

Onze wetgever, dit artikel overnemende, verloor uit het oog, dat „délivrés conformes" geheel iets anders beteekent dan, zooals hij die woorden vertaalde: „wanneer zij overeenstemmen met" enz. Misschien is het nog uister te zeggen, dat hij de Fransche uitdrukking heeft

opgevat in den zin, dien vele auteurs [1]) daar aan gaven.

Dezen meenden namelijk ook, dat „délivrés conformes" beteekende: „wanneer zij overeenstemmen met", en moesten er dus wel toe komen om te leeren, dat de inscription de faux alleen noodig was om een uittreksel aan te tasten, wanneer het oorspronkelijke register niet meer bestond: iets dat natuurlijk een zeer zeldzaam voorkomend geval was. Bestond het register, dan kon men toch, indien de woorden „délivrés conformes" inderdaad beteekenenden wat men meende, de vertooning er van vorderen, om van de overeenstemming te doen blijken; en dat bij uittreksels, die met de registers overeenstemmen, van inscription de faux geen sprake kan zijn, valt in het oog. [2])

Zoo kwam men er toe, om te beweren dat de valscheid in art. 45 C. C. op de registers zelve sloeg; een gevoelen, dat met de woorden van het artikel, waarin, even als in art. 24 B. W., alleen van uittreksels gewag wordt gemaakt, niet wel was overeen te brengen.

Door MARCADÉ [3]) en later door DEMOLOMBE [4]) is echter overtuigend aangetoond, dat de woorden „délivrés comformes" beteekenden „als overeenkomstig afgegeven", „afgegeven voor eensluidend afschrift" en geenszins het vereischte der werkelijke overeenstemming in zich bevatten. [5]) „Délivrés comformes! oui certifiés tels, declarés

1) DURANTON, Zachariae e. a.

2) Mr. Opzoomer t. a. p. I blz. 82.

3) t. a. p. I blz. 186.

4) t. a, p. I blz. 514 en vlg.

5) Zie hierover ook mr. Opzoomer t. a. p. blz. 77 en vlg.

tels, voilà le sens de ces mots, qui ne veulent pas dire: s'ils sont conformes mais qui les présument tels de plein droit, dès que le dépositaire des registres l'a attesté, en vertu de la mission qu'il a reçue de la loi." [1])

Op de vraag, of art. 1334 C. C., overeenkomende met art. 1925 B. W., op de uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand toepasselijk is, kon men dan ook voor het Fransche recht, bij de laatstgenoemde opvatting der woorden „délivrés conformes", gerustelijk neen antwoorden. Het bedoelde artikel 1334 C. C, zegt, evenals het onze, dat de afschriften en uittreksels slechts geloof verdienen, voor zooverre die overeenstemmen met het oorspronkelijke stuk, welks vertooning altijd kan gevorderd worden. Op dien algemeenen regel behelsde art. 44 van hetzelfde wetboek eene uitzondering.

De reden dezer uitzondering ligt voor de hand. Zij vindt haren grond in de moeilijkheid en het gevaar der verplaatsing van de registers van den burgerlijken stand. Want terwijl notariëele akten op losse bladen geschreven en dus gemakkelijk voor verplaatsing vatbaar zijn, zou men bij de akten van den burgerlijken stand, telkens wanneer de overeenstemming van het uittreksel ontkend werd, genoodzaakt zijn de registers zelve in het geding te brengen. Men zou ze derhalve dikwijls naar eene misschien verafgelegene gemeente moeten overzenden en ze dientengevolge een geruimen tijd moeten missen.

---

1) Demolombe t. a. p.

Al dien tijd zouden er natuurlijk uit zulk een register geene uittreksels kunnen worden afgegeven, waarbij dan nog het gevaar kwam, dat het register onderweg door het een of ander toeval zou verloren gaan. Die uitzondering was dus zeer rationeel.

Het is nu echter de vraag, of, ook bij ons, de wetgever (in art. 24) eene uitzondering op den algemeenen regel van art. 1925 gemaakt heeft. Mij komt het voor, dat deze vraag in ontkennenden zin moet worden beantwoord. [1])

De woorden toch: „wanneer zij met de registers overeenstemmen", schijnen mij toe duidelijk en beslissend te zijn, en ik durf daarom niet aannemen, dat de overeenstemming, die zij eischen, niet als voorwaarde voor de bewijskracht gesteld is. [2])

Te zeggen, dat de niet-overeenstemming eenvoudig een grond is, om daarop de valschheid van het uittreksel te beweren, gaat, dunkt mij, niet aan. Ook de Fransche auteurs, die de woorden „délivrés conformes" in den zin, in onze wet daaraan gegeven, opvatten, zijn van meening, dat art. 1334 C. C. op de uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand toepasselijk is. [3])

---

1) Zie ook mr. van Hall, Handleiding tot de beoefening van het burgerlijk recht, blz. 143.

2) Mr. Diephuis, Het Ned. Burg. Recht, 1ste uitgave 1ste deel blz. 32.

3) Zie o. a. Duranton t. a. p., dl. I blz. 222, die zegt: „Comme ce n'est qu'autant que les extraits sont conformes aux registres, qu'ils font foi jusqu'à inscription de faux, il est clair, que, si la conformité est contestée, la représentation du registre pourra être exigée; de même que lorsque la conformité d'une expédition d'acte notarié n'est pas reconnue, on peut exiger la représentation de la minute.

Het is waar, er bestaan wel redenen om eene uitzondering voor deze uittreksels aan te nemen, [1]) nl. de redenen, die hierboven door mij opgegeven zijn, maar, van hoeveel gewicht die mogen zijn de jure constituendo, voor de uitlegging der positieve wetsbepaling doen zij niets af.

Het is alzoo eene *uitdrukkelijke* voorwaarde van de bewijskracht, dat de uittreksels met de registers overeenstemmen.

Degene, tegen wien men van zulk een uittreksel gebruik maakt, kan derhalve de vertooning van het oorspronkelijke stuk, dat is hier van het register, vorderen, opdat van die overeenstemming blijke.

Dit moge lastig en dikwijls bijna ondoenlijk zijn, de wet laat hier dunkt mij geene andere uitlegging toe.

Mr. J. H. Sluiter [2]) beroept zich, om de niet toepasselijkheid van art. 1925 B. W. op de uittreksels van den burgerlijken stand te staven, op het volgende argument: hoewel bij de uittreksels van art. 24 even goed onnauwkeurigheid, dwaling of bedrog kan plaats hebben als bij andere uittreksels, doet het artikel zelf een gemakkelijk middel aan de hand om die te ontdekken. Want de registers zijn openbaar in dien zin, dat elk en een iegelijk zich een uittreksel kan doen afgeven. Bij twijfel aan de overeenstemming zal men dus zich zelf een ander kunnen verschaffen.

Ik zie niet in, dat dit middel afdoende zal zijn. Voor-

---

1) Mr. J. H. Sluiter t. a. p. blz. 22.
2) t. a. p. blz. 23.

zeker, als beide uittreksels geheel gelijk zijn, heeft men groote waarschijnlijkheid, hoewel nooit *volkomen* zekerheid, dat zij met de registers overeenstemmen, want het is niet te vooronderstellen dat onder het afschrijven dezelfde dwaling tweemalen zal begaan zijn.

Maar zoo er tusschen beiden verschil bestaat, welk van de twee zal dan geloof verdienen?

Het laatste? Ik kan niet inzien waarom. Men zal dus ook dan weder zijne toevlucht tot de registers zelve moeten nemen.

Maar daarenboven, al ware het aangeprezen hulpmiddel afdoende, het zou m. i. toch nooit kunnen bewijzen, dat de regel van art. 1925 B. W. niet toepasselijk was op art. 24. De wet spreekt duidelijk van uittreksels, die *met de registers* overeenstemmen en hoe zal men toch die overeenstemming anders bewijzen dan door de vertooning van de registers zelve?

Op de vraag, wie de overeenstemming van het uittreksel met de registers bewijzen moet, is, dunkt mij, het antwoord gemakkelijk te geven.

De uittreksels verdienen geloof totdat hunne valschheid wordt beweerd, onder eenige voorwaarden waarvan de overeenstemming met de registers er eene is.

Komen zij niet met de registers overeen, dan hebben zij geene bewijskracht. De persoon, die het uittreksel in het geding brengt, is dus m. i., op de eenvoudige betuiging van overeenstemming, door de tegenpartij gedaan, genoodzaakt, die overeenstemming te bewijzen, en die tegen-

partij behoeft alzoo zijne toevlucht niet te nemen tot de omslachtige „inscription de faux."

Want dat het woord *valschheid*, in ons artikel, niet in den uitgebreiden zin van *onjuistheid* kan worden verstaan, en dat men daaronder dus geene dwaling kan brengen komt mij niet twijfelachtig voor. [1])

De Regeering scheen echter van eene andere meening te zijn, toen zij, op het verlangen van de afdeelingen om, naast het woord *valschheid*, ook het woord *dwaling* in te voegen, ten antwoord gaf: „dit schijnt onnoodig omdat, wanneer er *dwaling* heeft plaats gehad, zeer zeker *aan de waarheid* is te kort gedaan, en derhalve de akte eene valschheid bevat, terwijl het woord alhier niet in een lijfstraffelijken zin is gebezigd." [2])

Twee afdeelingen bleven er niettemin op aandringen dat men ook van *dwaling* in het artikel zou spreken, omdat niet elke dwaling eene valschheid kon heeten, en de verwijzing naar het Wetboek van Rechtsvordering toch wel niet toepasselijk zou zijn op dwaling. [3])

Zeer terecht zegt ook Mr. Opzoomer: [4]) „Waar er, zooals in art. 808 van het ontwerp van 1820, van „valschheid van den inhoud der inschrijving" gesproken wordt, daar moge men *valschheid* in den uitgebreiden zin van onjuistheid verstaan, zoodat ook dwaling er in begrepen

1) Zie ook mr. Opzoomer t. a. p. I blz. 86.
2) Voorduin, II, 61.
3) Voorduin t. a. p.
4) t. a. p. I, blz. 86.

is, tot zulk eene ruime opvatting heeft men zeker geen recht, waar er, met verwijzing naar de bewijsvoering der „inscription de faux", van de valschheid van een uittreksel wordt gewag gemaakt."

Hoe echter zulk eene „inscription de faux" ooit te pas zal komen bij uittreksels, die met de registers overeenstemmen, is niet recht duidelijk. De bewering van sommigen, als zou het woord *valschheid* betrekking hebben op de registers of akten zelve, is, gelijk wij reeds gezien hebben, als met de duidelijke woorden der wet, in strijd onhoudbaar. Trouwens, dat men door middel van de „inscription en faux", tegen eene akte van den burgerlijken stand kan opkomen, weten we reeds van elders (art. 1909 B. W.), en als de valschheid van zulk eene akte bewezen is, spreekt het van zelf, dat ook het met haar overeenstemmende uittreksel geen geloof meer verdient.

De eenige valschheid dus, die zich denken laat, is die van de handteekening van den ambtenaar, die het uittreksel heeft afgegeven, of van den rechter, die het gelegaliseerd heeft [1]).

Waartoe zou echter die vervalsching dienen? „Die een getrouw afschrift wil overleggen, zal toch wel geen weg van misdaad en gevaar kiezen, waar hij op een goeden en veiligen weg zijn doel volmaakt kan bereiken [2])."

Ons artikel noemt, als laatste voorwaarde der bewijs-

---

1) Mr. Diephuis t. a. p, 2de druk, dl. I, blz. 63.

2) Mr. Opzoomer t. a. p., I, blz. 83.

kracht der uittreksels, de legalisatie door den president der arrondissements-rechtbank of door den rechter, die dezen vervangt.

Wat is in dit geval de legalisatie? Niet anders dan de verklaring van den president enz., dat de handteekening van den ambtenaar, die het uittreksel heeft afgegeven, echt, en deze daartoe bevoegd is.

De vraag, of zij altijd noodig is, wordt verschillend beantwoord.

De wet komt mij echter duidelijk voor. De legalisatie is eene der voorwaarden, waaronder die uittreksels geloof verdienen; ontbreekt zij dus, dan vervalt hunne bewijskracht. Er is hier alle recht voor de toepassing van den regel: „ubi lex non distinguit, nec nos distinguamus. [1])

Men beroept zich echter, zoowel in Frankrijk [2]) als bij ons, op de wet op het Notarisambt, om te bewijzen, dat de legalisatie alleen dan noodig is, als het uittreksel moet gebruikt worden in een ander arrondissement, dan waarin het is afgegeven.

Men redeneerde uit deze bepaling *per analogiam* en zeide: de wet vooronderstelt de handteekening van den notaris genoeg bekend binnen het rechtsgebied van het hof, waarin hij zijne standplaats heeft; zoo kan men ook de handtecke-

---

1) Rechtsgel. Bijbl. II, blz. 423—431. Zie ook Demolombe t. a. p., I blz. 513; Mr. Opzoomer t. a. p., I, blz., 86.

2) Zie o. a. Marcadé t. a. p., I, blz., 184.

ning van den ambtenaar van den burgerlijken stand als genoegzaam bekend beschouwen binnen het arrondissement, waarin hij zijne betrekking uitoefent. Anderen [1]) meenen, dat de legalisatie alleen dan niet noodig is, als het uittreksel in dezelfde gemeente moet gebruikt worden, maar dat zij wel vereischt wordt, zoodra het dienen moet in eene andere gemeente, al behoort deze ook tot hetzelfde arrondissement.

Voor al deze onderscheidingen zie ik echter geen grond in de wet.

Dat men, op grond der wet op het Notarisambt, de duidelijke woorden eener bepaling van het Burgerlijk Wetboek niet mag weg redeneeren, behoeft, dunkt mij, geen betoog.

Ik herhaal dus, dat alle uittreksels, waar ook gebruikt, gelegaliseerd behooren te zijn, en dat zij zonder die legalisatie geen geloof verdienen [2]).

Na de beschouwing en interpretatie der woorden van ons artikel, stellen wij kortelijk het resultaat onzer beschouwingen vast.

Zonder te willen beslissen, of art. 24 al dan niet een gezonden zin oplevert, is het in elk geval, zooals het thans geredigeerd is, m. i. volkomen overbodig. De wetgever is, door de overeenstemming met de registers tot eene uitdrukkelijke voorwaarde te verheffen, niet

---

1) Diephuis, Vaillant.

2) Zie ook mr J. H. Sluiter t. a. p. blz. 47.

afgeweken van den algemeenen regel van art. 1925.

Mr. Opzoomer [1]) evenwel leert, dat, terwijl elk uittreksel, door wien ook gemaakt, met de akte zou kunnen overeenstemmen, het uittreksel, door den ambtenaar van den burgelijken stand gemaakt en door den voorzitter der rechtbank of zijn plaatsvervanger gelegaliseerd, het vermoeden dier overeenstemming voor zich heeft, *totdat er voor de niet-overeenstemming een bewijs wordt geleverd.*

Ik geloof, dat deze laatste bewering in strijd is met de woorden van ons artikel.

Konden wij de woorden: „wanneer zij met de registers overeenstemmen" als niet geschreven beschouwen of wel ze opvatten in den zin van „afgegeven voor eensluidend afschrift," dan voorzeker zou de tegenpartij de niet-overeenstemming moeten bewijzen. Maar nu wij dat m. i. niet mogen doen ben ik, gelijk ik reeds gezegd heb, van meening, dat hij, die van het uittreksel gebruik maakt, op de eenvoudige ontkenning van de overeenstemming, door de tegenpartij gedaan, volgens den algemeenen regel van art. 1925, genoodzaakt is het register te vertoonen, hoevele bezwaren er met die vertooning dan ook mogen gepaard gaan [2]).

De bedoeling van art. 24 B. W. zal, evenals die van art. 45 C. C., we geweest zijn, voor de uittreksels uit de akten van den burgerlijken stand, een anderen regel vast te

---

1) t. a., p., I, blz. 84

2) Zie hieromtrent ook mr. Diephuis t. a. p., dl. I, blz. 64.

stellen dan voor de uittreksels uit andere authentieke akten, maar de woorden der wet geven tot zulk eene onderscheiding geen recht.

Bij onze opvatting zal het doel van de uittreksels, ten minste in een proces, nu ongetwijfeld dikwijls gemist worden, daar men meestal genoodzaakt zal zijn de registers zelve in het geding te brengen.

Het zou dus de jure constituendo zeer te wenschen zijn, dat ons Burgerlijk Wetboek, na eene bepaling omtrent de bewijskracht der registers zelve gegeven te hebben, een voorschrift over de uittreksels liet volgen [1]), dat m. i. ongeveer zou moeten luiden als volgt: Uittreksels uit die registers, voor eensluidend afschrift afgegeven door de bewaarders en gelegaliseerd door den president der arrondissements-rechtbank enz., staan met de registers in bewijskracht gelijk, totdat hunne onjuistheid bewezen is.

Onder die onjuistheid zou dan natuurlijk de valschheid vallen, maar zij zou ook eenvoudig in de niet-overeenstemming van het uittreksel met het register kunnen bestaan.

---

1) Dit geschiedde in het Ontw. van 1820. Art. 808 handelt over de registers, en art. 809 bepaalt, hoe de uittreksels moeten ingericht zijn, en zegt dan: „De extracten, aldus behoorlijk ingericht, zullen eene gelijke bewijskracht hebben, tot dat de ondeugdelijkheid daarvan mocht worden aangetoond."

Ook § 15 al. 2 van de Duitsche rijkswet, van 6 Februari 1875, bepaalt: „Dieselbe Beweisskraft (nl. als de registers) haben die Auszüge, welche als gleichlautend mit dem Haupt-oder Nebenregister bestätigt und mit der Unterschrift und dem Dienstsiegel des Standesbeamten oder des zuständigen Gerichtsbeamten versehen sind."

Bij eene dergelijke redactie zouden de uittreksels zeer zeker het vermoeden van overeenstemming voor zich hebben, tot dat het bewijs van het tegendeel geleverd ware.

HOOFDSTUK III.

OVER HET BEWIJS VAN DEN BURGERLIJKEN STAAT DER PERSONEN BIJ HET ONTBREKEN DER REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND.

In het algemeen leveren, gelijk wij gezien hebben, de registers van den burgelijken stand het volkomen bewijs op van den burgerlijken staat der personen.

Het kan nochtans gebeuren, dat er geene registers gehouden zijn, zooals b. v. in tijd van oorlog, bij besmettelijke ziekten enz., en het kan ook voorkomen, dat de registers verloren zijn geraakt, b. v. door brand of eenig ander toeval.

Ook in die gevallen is het noodzakelijk, dat de burgerlijke staat der personen kunne bewezen worden, en de

wetgever heeft daarvoor dus andere bewijsmiddelen aan de hand moeten doen.

Art. 46 C. C. gaf hieromtrent den volgenden algemeenen regel: „Lorsqu'il n'aura pas existé des registres ou qu'ils seront perdus, la preuve en sera reçue tant par titres que par témoins, et dans ces cas les mariages, naissances, et décès pourront être prouvés tant par les registres et papiers émanés des pères et mères décédés que par témoins."

Men moest dus in de eerste plaats bewijzen, en men kon dit door alle middelen doen, dat er geene registers bestaan hadden of wel dat ze verloren waren geraakt. Eerst daarna werd men tot het bewijs van de geboorte, het huwelijk of het sterfgeval toegelaten.

Het artikel ging van de onderstelling uit, dat de vader en moeder vooroverleden waren, omdat zij, zoo zij nog leefden, de eerste personen zouden zijn, die gehoord moesten worden [1]).

Men [2]) nam vrij algemeen aan, dat door het artikel andere papieren, dan die welke afkomstig waren van den vader of de moeder, niet uitgesloten waren, en men [3]) leidde uit de redactie [4]) der bepaling af, dat het aan den rechter overgelaten was, het getuigenbewijs onvoorwaar-

---

1) Marcadé t. a. p., I, blz. 189.

2) Demolombe t. a. p., I, blz. 533; Marcadé t. a. p., I, blz. 189.

3) Toullier t. a. p., I no. 347; Demolombe t. a. p., I, blz. 532.

4) Nl. uit de woorden „pourront être prouvés", in tegenstelling met „la preuve en sera reçue", in het eerste lid.

delijk, of slechts bij een begin van bewijs door geschrifte, toe te laten.

Zien wij nu, wat er van dat artikel bij ons geworden is.

Het eerste lid werd overgenomen in art. 26 B. W al. 1.

Daar lezen wij: „Men kan zoowel door getuigen als door bescheiden bewijzen, dat registers van den burgerlijken stand nooit hebben bestaan, of verloren zijn geraakt of wel dat eene ingeschrevene akte daaraan ontbreekt".

De laatste woorden: „of wel enz." werden in art. 46. C. C. niet gevonden. Maar toch was het in Frankrijk algemeen aangenomen, dat ook in dat geval art. 46 C. C. van toepassing was, omdat „la destruction partielle équivaut à la destruction totale, pour la personne, qui prétend que l'acte, qui la concerne, se trouvait précisément sur la partie détruite. [1])

Het tweede lid van art. 46 C. C. werd bij ons niet overgenomen.

Wij willen nagaan, waarom.

Toen men, bij de beraadslagingen in de afdeelingen, vroeg, [2]) waarom er niet bijgevoegd was, dat de geboorten, huwelijken en sterfgevallen door getuigen zouden kunnen worden bewezen, en waarom men het slot van art. 868 [3]) van het Ontwerp van 1820 had weggelaten,

---

1) Demolombe t. a. p., I, blz. 536.

2) Voorduin, II, blz. 62 en 63.

3) Dat artikel zegt: Wanneer het noodig is eenige geboorte, huwelijk of sterfgeval te bewijzen, voorgevallen in eenen tijd, waarin geene regis-

antwoordde de regeering: „men heeft reeds bepaald, hoe het bestaan van een huwelijk bewezen wordt, wanneer de registers niet hebben bestaan of verloren zijn; hetzelfde heeft bij het bewijs van de filiatie plaats gehad; eene vermelding daarvan zou dus hier eene noodelooze herhaling zijn; art. 46 C. C. bevat daarenboven eene onloochenbare tegenstrijdigheid met art. 323 van hetzelfde wetboek. Men heeft derhalve de bepaling bij ieder bijzonder geval, naar zijnen bijzonderen aard, uitgedrukt."

Toch was er m. i. geen strijd tusschen artt. 46 en 323 C. C.[1]) Art. 46 sprak van het bewijs van het *feit der geboorte*, terwijl art. 323 over dat van de *afstamming* handelde.

Dat zijn natuurlijk twee geheel verschillende zaken.

Eene akte van geboorte dient om te bewijzen 1ste het tijdstip der geboorte, haar plaats en het geslacht van het kind;

2de de afstamming, wanneer het namelijk wettige kinderen geldt [2]).

Hadden er nu geene registers bestaan of waren zij ver-

---

ters van den burgerlijken stand hebben bestaan of niet regelmatig gehouden zijn, of over welken dezelve zijn verloren geraakt, zal het bewijs door andere middelen mogen gedaan worden; inzonderheid door aanteekeningen, herkomstig van reeds overledene ouders, kinderen of echtgenooten dier personen, over welker geboorte, huwelijk of overlijden de twijfeling of het verschil valt.

1) Zie ook mr. J. Verduchêne, Observations critiques sur le Code Civil Neêrlandais, comparé avec le Code Napoléon I, blz., 66.

2) Art. 316 B. W.; art. 319 C. C.

loren geraakt, dan kon, wat onder n°. 1 genoemd is, jure francico des noods door getuigen bewezen worden, volgens art. 46 C. C., terwijl datzelfde bewijs voor de afstamming eerst toegelaten werd, wanneer er een begin van bewijs door geschrifte aanwezig was, of ten minste de vermoedens en aanwijzingen, die voortvloeiden uit reeds onbetwistbare feiten, gewichtig genoeg waren om het te kunnen toelaten.

Er was dus volstrekt geen strijd.

De afstamming, hoewel dikwijls door de geboorteakte bewezen, is geheel iets anders dan het feit der geboorte zelf, en is onderworpen aan de regelen, gegeven in den 13den titel van het 1ste boek van het Burgerlijk Wetboek.

Nu echter, ten gevolge van de opvatting der regeering, het tweede lid van art. 46 C. C. niet bij ons overgenomen is, zijn wij verplicht te zoeken naar de bepaling, „bij ieder bijzonder geval, naar zijnen bijzonderen aard uitgedrukt."

Hoe wordt dan vooreerst het bewijs der geboorte geleverd, als de registers van den burgerlijken stand niet bestaan hebben of verloren zijn geraakt?

Hoewel hierover, tengevolge van den vermeenden strijd tusschen artt. 46 en 323 C. C., nergens eene bijzondere bepaling gevonden wordt, geloof ik, dat in dit geval de regel van art. 1940 B. W. van toepassing is, dat nl. het getuigenbewijs toegelaten wordt, omdat het uit den aard der zaak niet mogelijk geweest is zich een schriftelijk bewijs te verschaffen.

Tegen dit bewijs der geboorte door getuigen kan men met alle middelen opkomen, zonder dat men zijne toevlucht behoeft te nemen tot de „inscription de faux", omdat er niets door een openbaren ambtenaar verklaard is.

Hoe men in een bijzonder geval het gebrek van eene geboorteakte verhelpen kan leert ons art. 127 B. W.

Vóór de voltrekking van het huwelijk moeten de aanstaande echtgenooten aan den ambtenaar van den burgerlijken stand o. a. hunne geboorteakten ter hand stellen [1]).

Nu zegt art. 127, dat degene der aanstaande echtgenooten, die buiten de mogelijkheid is die akte te vertoonen, dit zal kunnen aanvullen door eene akte van bekendheid, afgegeven door den kantonrechter van zijne geboorteplaats of woonplaats, op de verklaring van vier getuigen. Die verklaring moet inhouden de plaats en, zoo na mogelijk, het tijdstip der geboorte. Zelfs zal in dat geval het gemis van eene geboorteakte kunnen worden verholpen door eene dergelijke doch beëedigde verklaring van de getuigen, die bij het huwelijk tegenwoordig zijn, of wel door een eed van den aanstaanden echtgenoot, dat hij zich geene geboorteakte of akte van bekendheid verschaffen kan.

Door de geboorteakten wordt, zooals wij gezien hebben, ook de afstamming van wettige kinderen bewezen.

Het huwelijk der ouders moet dan echter van elders

---

1) Art. 126 n°. 1 B. W.

bewezen zijn. Zoo het dit is, doet het er niet toe, of de vader in de akte genoemd is of niet, en zelfs niet dat een ander dan de man, als vader, in de akte voorkomt, want hier geldt de regel van art. 305 B. W. Tegen de wettigheid is zelfs geen tegenbewijs toegelaten, natuurlijk uitgezonderd in die gevallen, waarin de man de actie tot ontkenning kan instellen, volgens art. 306—309 B. W.

Ontbreken de geboorteakten, dan moet in het bewijs der afstamming op eene andere wijze worden voorzien. Dit heeft de wetgever gedaan in de artt. 316, al. 2—320 B. W. Art. 316, al. 2, zegt, dat, bij gebreke van geboorteakten, het ongestoord bezit van den staat van wettig kind voldoende is.

Hoe het bezit van dien staat bewezen wordt, wijst ons het volgende artikel aan.

Het wordt bewezen door daadzaken, die, hetzij te zamen, hetzij afzonderlijk, de betrekking van afstamming en verwantschap tusschen een bepaalden persoon en het geslacht, tot hetwelk hij beweert te behooren, aantoonen. De wet noemt geheel overbodig de voornaamste dier feiten op [1]).

Het zijn die, welke door de schrijvers nomen, tractatus, fama genoemd worden. Echter is het niet noodzakelijk, dat een daarvan bepaaldelijk aanwezig zij; het is voldoende, als uit de feiten, die de betrekking tusschen het kind en het echtpaar, van hetwelk het beweert

---

1) Mr. Opzoomer, t. a. p., II, blz. 153.

af te stammen, moeten bewijzen, het bezit van den staat van wettig kind ten genoege van den rechter gebleken is.

Die feiten mogen door alle middelen bewezen worden, maar het tegenbewijs, dat ook weder op dezelfde wijze geleverd kan worden, staat vrij.

Het bezit van den staat van wettig kind moet, zoowel tegenover den vader, als tegenover de moeder, bewezen worden, en wel tegen beiden tegelijk [1]).

Hierin ligt een groot verschil met het bewijs der afstamming door de geboorteakte en zelfs met het bewijs daarvan door getuigen, want in beide gevallen geldt de regel: „Pater is est, quem nuptiae demonstrant", hoewel in het laatste geval niet zoo sterk als in het eerste, zooals we straks zullen zien. Het volgt echter uit de woorden van het artikel, nl. uit het woord *wettig*. Want het is, zooals MARCADÉ t. a. p. terecht zegt, duidelijk: „que l'état d'enfant légitime est l'état d'enfant des deux epoux, et qu'on ne se prouve pas enfant *légitime* d'une femme tant, qu'on ne se prouve pas enfant du mari de cette femme."

Wanneer eindelijk én geboorteakte én bezit van staat ontbreken, of wel wanneer het kind onder valsche namen, of als geboren uit eenen vader en eene moeder, die onbekend zijn, in de registers is ingeschreven, kan de af-

---

1) Marcadé t. a. p., II, blz. 25.; Demolombe t. a. p., V, no. 211; Opzoomer t. a. p., II, blz. 153.

stamming door getuigen bewezen worden (art. 319 al. 2. B. W.)

De persoon echter, die een bezit van staat heeft overeenkomstig zijne geboorteakte, behoeft nooit eene actie tot inroeping van staat in te stellen, en zijn staat kan nooit betwist worden. (art. 318 B. W.)

Met het ontbreken van de geboorteakte staat het geval gelijk dat zij niets over de afstamming bepaalt.

Het is onverschillig, om welke reden er geen geboorteakte aanwezig is.

De woorden „bij gebreke van" luiden zoo algemeen mogelijk. Dus, hetzij dat de registers nooit bestaan hebben of verloren zijn geraakt, hetzij dat er wel eene geboorteakte bestaat, maar men niet weet waar zij ingeschreven is alle deze gevallen zijn onder de woorden der wet begrepen. Het is de vraag, of degene, die beweert onder valsche namen of wel als geboren uit eenen vader en eene moeder, die onbekend zijn, te zijn ingeschreven, eerst de onjuistheid van zijne geboorteakte moet aantoonen, voordat hij tot het bewijs van zijne afstamming door getuigen kan worden toegelaten. Dat hij in dit geval niet zijne toevlucht tot de „inscription de faux" behoeft te nemen, hebben wij reeds gezien. Maar ik geloof zelfs, dat hij kan volstaan met zijne afstamming te bewijzen; want hoe zou hij in het geval van inschrijving, als geboren uit eenen vader en eene moeder, die onbekend zijn, de valschheid van die verklaring anders bewijzen dan door aan te toonen, wie dan zijn vader en zijne moeder zijn? Het is juist

alleen door het bewijs van het laatste dat het eerste kan bewezen worden. [1])

Als hij onder valsche namen ingeschreven is, is het volkomen hetzelfde. Het bewijsmiddel, waardoor het kind zijne afstamming aantoont, zal tegelijkertijd bewijzen, dat de staat, die hem zijne geboorteakte toekent, de zijne niet is, en zal ook bijna altijd het eenige middel zijn, waardoor dit doel kan bereikt worden. [2])

Het getuigenbewijs wordt echter niet altijd toegelaten. Er moet (art. 319 B. W. 2e lid) een begin van bewijs door geschrifte aanwezig zijn, of de vermoedens en aanwijzingen, voortvloeiende uit reeds onbetwistbare feiten, moeten als genoegzaam zwaarwichtig kunnen worden beschouwd om het ook zonder dat toe te laten. Degene nu, die tot het bewijs zijner afstamming door getuigen is toegelaten, heeft twee feiten te bewijzen:

1°. dat de vrouw, die hij beweert zijne moeder te zijn, bevallen is;

2°. zijne identiteit met het kind, waarvan zij bevallen is.

Heeft hij deze beide zaken bewezen, dan heeft hij, zooals wij reeds opgemerkt hebben, den regel „Pater is est, quem nuptiae demonstrant" in zijn voordeel.

Maar die praesumptie heeft hier niet dezelfde kracht als bij de geboorteakte. Want, terwijl bij het bestaan van eene geboorteakte het vermoeden van „Pater is est

---

1) Demolombe, t. a. p., V blz. 258.

2) Zie Demolombe, t. a. p.

etc.", alleen door de „action en désaveu", die slechts in enkele bepaalde gevallen aan den man is toegestaan, kan ontzenuwd worden, kan men hier door alle bewijsmiddelen aantoonen, dat degene, wiens moeder bewezen is, het kind niet is van den man van die moeder. (art. 321 i. f. B. W.)

Geheel overbodig zegt art. 321 ook, dat men door alle middelen mag aantoonen dat degene, die zich op zijne afstamming beroept, het kind niet is van de moeder, welke hij voorgeeft te hebben, want, als dat tegenbewijs tegenover eene geboorteakte is toegelaten, zal het a fortiori wel tegenover het in de plaats tredende getuigenbewijs geoorloofd zijn. [1])

De reden, waarom men hier aan den regel: „Pater is est etc" niet zulk eene groote kracht toekende, was voornamelijk op de bedenking gegrond, dat toch de toestand van het kind, dat geboorteakte en bezit van staat of slechts een van beide heeft, beter moet zijn dan die van het kind, hetwelk, èn geboorteakte èn bezit van staat missende zijne afstamming bewijst door het getuigenbewijs, dat altijd in het oog der wet zeer verdacht is. [2])

„La loi avec raison", zegt MARCADÉ, „n'a pas la même confiance et ne donne pas d'effets aussi énergiques à la maternité, qui s'établit péniblement par les tiraillements

---

1) Opzoomer t. a. p., II, blz. 155.
2) Toullier I, no. 894 vlg.

d'un débat judiciaire qu'à celle, qui ressort régulièrement du titre même de la naissance." [1])

De afstamming van wettige kinderen wordt dus bewezen, zooals wij gezien hebben: 1° door de geboorteakte, in de registers van den burgerlijken stand ingeschreven; 2° door het onafgebroken bezit van den staat van wettig kind; 3° door het getuigenbewijs, onder bepaalde voorwaarden.

De afstamming van natuurlijke kinderen, is uit den aard der zaak, onzeker. Er bestaat geene burgerlijke betrekking tusschen een niet erkend natuurlijk kind en zijne ouders. Zijne geboorteakte bewijst zijne afstamming in rechten niet. De naam des vaders mag zelfs niet in de akte genoemd worden (art. 32 B. W.), tenzij hij het kind dadelijk erkenne. De wettige kennis van de afstamming verkrijgt men eerst door de erkenning, volgens art. 335 vlg. B. W., hetzij dan door de vrijwillige, die bij alle authentieke akten en ook reeds bij de akte van geboorte, kan geschieden, hetzij dan door de gerechtelijke. (art. 342 B. W).

Wij komen thans tot de vraag, hoe het bestaan van het huwelijk bewezen wordt, als de huwelijksakte, ingeschreven in de registers van den burgerlijken stand, ontbreekt?

Het antwoord daarop geeft ons art. 156 B. W.: „Wanneer het blijkt, dat er geene registers hebben bestaan of dat dezelve zijn verloren geraakt, of ook dat de huwelijksakte

1) Zie echter mr. Opzoomer t. a. p., II, blz. 156, die het zeer twijfelachtig vindt, of de redenen, door Toullier gegeven, wel gewichtig genoeg zijn voor het recht van deze bepaling.

daaraan ontbreekt, wordt de genoegzaamheid der bewijzen van het bestaan des huwelijks ter beoordeeling van den rechter overgelaten, mits er een uiterlijk bezit van den huwelijken staat aanwezig zij."

Men moet dus bewijzen: 1° dat de registers niet bestaan hebben of verloren geraakt zijn, of wel dat de huwelijksakte daaraan ontbreekt; 2° het uiterlijk bezit van den huwelijkenstaat.

Hiertoe kan men van alle bewijsmiddelen gebruik maken.

Verder wordt er niets vereischt dan de overtuiging van den rechter, dat het huwelijk bestaat, en die overtuiging kan hem natuurlijk ook door getuigenbewijs gegeven worden. In art. 157 B. W. wordt voorts nog een bepaald geval genoemd, waarin de wettigheid van een kind, hoewel de huwelijksakte der ouders niet kan vertoond worden, niet kan betwist worden. Er worden, in dat geval, volgens onze wet *drie* zaken vereischt: 1° dat de ouders overleden zijn; 2° dat het kind het uiterlijk bezit heeft van zijnen staat, overeenkomstig zijne geboorteakte; 3° dat de ouders openlijk als man en vrouw hebben geleefd.

Het *eerste* vereischte, het vooroverlijden der ouders, is gesteld, omdat, wanneer de ouders nog leefden, zij aan het kind inlichtingen omtrent den tijd en de plaats van de voltrekking van hun huwelijk konden geven.

Er moet voor het kind onmogelijkheid zijn om die inlichtingen te verkrijgen.

Nu is het echter de vraag, of ons artikel ook toepasselijk is

in het geval, dat de ouders niet overleden zijn, maar zich in de onmogelijkheid bevinden om hunnen wil te verklaren. De ratio legis is dan geheel de zelfde, want ook dan is het kind van inlichtingen verstoken. [1]) Vele fransche schrijvers [2]) leeren dan ook, dat art. 197 C. C., met ons art. 157 overeenkomende, ook dit geval omvat. „Si la loi a spécialement parlé du décès", zegt men, „c'est que cette cause de privation de renseignements était la plus ordinaire la plus naturelle à prévoir; la loi, ici comme dans cent autres circonstances, a parlé *de eo quod plerumque fit.*"

Ik ben echter van meening, dat wij, met de woorden der wet voor ons, zulk eene uitlegging niet mogen aannemen.

De wet spreekt alleen van overleden ouders: had zij er ook een ander geval onder willen bevatten, dan had

---

1) Mr. Opzoomer echter, t. a. p. I, blz. 146, stemt in met het gevoelen van Aubry en Rau, op Zachariae, dat de ratio legis niet dezelfde is, en wel op grond, dat de krankzinnigheid en de afwezigheid elk oogenblik kunnen ophouden en geen definitieven toestand daarstellen. Daarenboven zou het, volgens hen, mogelijk zijn, dat de afwezigheid van de zijde van den overlevende der ouders het resultaat van eene berekening was. Ofschoon de eerste opmerking volkomen juist is, dunkt mij, dat zij voor onze wetsbepaling geen genoegzamen grond oplevert. Het is toch hard, dat, terwijl de wettigheid van een kind, uithoofde van het gebrek van het vertoonen van de trouwakte zijner ouders, niet kan betwist worden, als die ouders overleden zijn, dit wel kan plaats hebben, wanneer zij krankzinnig of afwezig zijn, alleen omdat die krankzinnigheid of afwezigheid *misschien* zullen ophouden. Ook de tweede opmerking dat zulk eene bepaling soms aanleiding tot bedrog zou kunnen geven, schijnt mij niet van genoeg gewicht om de gestrengheid van ons artikel te wettigen.

2) Toullier II no. 877; Duranton no. 255; Marcadé I blz. 506; Demolombe III blz. 593.

zij het moeten uitdrukken, zooals zij dit elders doet, bv. in art. 92, 93, 95, 98 B. W.

Dat zij dit niet gedaan heeft is te betreuren, en m. i. wel eenigszins te verwonderen, daar het met het onze overeenkomende fransche artikel reeds tot dezelfde vraag aanleiding had gegeven. Wat er van zij, hoe hard het wezen moge, aan een kind, waarvan b. v. een der ouders overleden en de ander krankzinnig is, het beroep op art. 157 te moeten weigeren, lex ita scripta.

Wat het *tweede* vereischte betreft, dat het kind het uiterlijk bezit van zijnen staat moet hebben, overeenkomstig zijne geboorteakte, is de wetgever afgeweken van art. 197 C. C. waar gevorderd werd: bezit van staat „qui n'est point contredite par son acte de naissance." Waarom men bij ons die woorden veranderd heeft in „overeenkomstig zijne geboorteakte", blijkt niet.

Wij moeten ze dus geloof ik nog in den zin van „niet strijdig met zijne geboorteakte" opvatten. [1])

De tegenpartij zal moeten bewijzen, dat er strijd is tusschen het bezit van den staat en de geboorteakte, en het kind is niet gehouden zijne geboorteakte te toonen, ten einde te bewijzen dat er geen strijd is. [2])

Zelfs als het kind zijne geboorteakte niet kan toonen, is het bezit van den staat van wettig kind voldoende om ons artikel van toepassing te doen zijn.

---

1) Mr. Opzoomer t. a. p., I blz. 145. Ook mr. Diephuis t. a. p., I I blz. 263.

2) Zachariae, le droit civil francais etc.; Massé et Vergé I blz. 187.

Het *derde* vereischte, dat de ouders openlijk als man en vrouw geleefd hebben, kan blijken uit alle feiten waarvan de voornaamste weder zijn, nomen, tractatus, fama.

Art. 157 zegt alleen, dat men, onder zekere omstandigheden, de wettigheid van een kind, uithoofde van het gebrek van het vertoonen der trouwakte zijner ouders, niet betwisten kan; dat men echter door alle middelen positief het niet bestaan van dat huwelijk bewijzen kan, is duidelijk. [1])

Een vonnis van echtscheiding moet ook in de registers van den burgerlijken stand worden ingeschreven.

Dit is een essentieel vereischte, want als die inschrijving, die ten verzoeke van beide of eene der partijen geschiedt, binnen 6 maanden, nadat het vonnis in kracht van gewijsde gegaan is, niet heeft plaats gehad, vervalt de echtscheiding, en kan zij om dezelfde redenen niet op nieuw worden geëischt (art. 276 B. W.)

Men moet dus de inschrijving kunnen bewijzen, als de registers zijn verloren geraakt. [2]) Art. 49 B. W. geeft ons daartoe het middel aan de hand. Het zegt, dat, wanneer het bewezen is, dat de registers zijn verloren gegaan, de inschrijving eener echtscheiding, zoowel door bescheiden als door getuigen kan bewezen worden. Met het verloren geraakt zijn staat ook hier, hoewel de wet er van zwijgt, het geval gelijk, dat er eene ingeschrevene akte aan ontbreekt. [3])

1) Marcadé t. a. p., I blz. 506.

2) Van het geval, dat de registers niet bestaan hebben is hier uit den aard der zaak geen sprake.

3) Zie blz. 42.

Wij moeten eindelijk nog nagaan, hoe het overlijden bewezen wordt, als de registers van den burg. stand ontbreken. Het middel daartoe vinden wij aangewezen in art. 62 B. W., hetwelk zegt: „Wanneer het bewezen is, dat de sterfregisters nooit hebben bestaan, dat die zijn verloren geraakt, dat eene ingeschrevene akte daaraan ontbreekt of dat bijzondere omstandigheden de inschrijving der akte van overlijden hebben verhinderd, zal dat overlijden zoowel door getuigen als door bescheiden kunnen worden bewezen."

Het geval, dat bijzondere omstandigheden de inschrijving der akte hebben verhinderd, vinden wij hier alleen vermeld, omdat zulke omstandigheden, uit den aard der zaak, alleen bij het overlijden plaats kunnen vinden, b. v. ten gevolge van brand, schipbreuk, besmettelijke ziekte en der gelijke groote rampen [1])

In een bijzonder geval nog, zal men, volgens art. 128 B. W., het gebrek van eene akte van overlijden kunnen verhelpen door eene akte van bekendheid, eene beëedigde verklaring of wel door een eed, houdende, dat men zich geene akte van overlijden of akte van bekendheid kan verschaffen; namelijk in het geval, dat men zich geene akten van overlijden heeft kunnen verschaffen der personen, die tot het huwelijk hunne toestemming zouden hebben moeten geven. Die akten toch moeten, volgens art. 126, n°. 5 B. W., vóór de voltrekking des huwelijks worden overgelegd. Het art. 128 is, evenals art. 127 B. W., eene bepaling in favorem matrimonii.

---

1) Cf. mr. Diephuis t. a. p. I blz. 117.

Wij hebben nu gezien, hoe de drie voornaamste momenten in het leven van den mensch, de geboorte, het huwelijk en het overlijden, en zulke, die daarmede samenhangen, tot welker bewijs de registers van den burgerlijken stand moeten dienen, bij het ontbreken dier registers bewezen kunnen worden. Men kan in dat geval echter ook een anderen weg inslaan en de verbetering en aanvulling der registers vragen, volgens art. 70—73 B. W.

Er zijn bovendien nog enkele gevallen, genoemd in art. 70 tweede lid B. W., waarin alleen het laatste middel toegelaten is. [1])

---

1) Zie over dit onderwerp de belangrijke dissertatie van mr. F. F. Blussé. Over de verbetering en aanvulling der registers van den burgerlijken stand; Dordrecht, Blussé en van Braam, 1862.

STELLINGEN.

I.

Hij, die, zonder voorafgaande verbintenis, eene zaak tot huwelijksgoed heeft gegeven (zelfs de vader) is bij uitwinning niet tot vrijwaring gehouden.

II.

De eigenaar van den grond is *eigenaar* van de helft van de door een ander gevonden schat.

III.

L. 68 D. de rei vind. (6.1) is geïnterpoleerd.

IV.

Onder uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand heeft men te verstaan letterlijke afschriften, hetzij van het geheel of van een gedeelte der akte.

V.

Art. 24 B. W. bevat geene uitzondering op den algemeenen regel, in art. 1925 B. W. gegeven.

VI.

Onder de valschheid van art. 24 B. W. is dwaling niet begrepen.

VII.

De minnelijke scheiding van tafel en bed kan, wanneer er aan de formaliteiten der wet voldaan is, niet door den rechter geweigerd worden.

VIII.

De actie van art. 619 B. W. komt ook aan den blooten houder toe.

IX.

De minderjarige, wiens vader is overleden en wiens moeder bij tweede huwelijk de voogdij verliest, volgt het domicilie van den voogd, niet van de moeder.

X.

Ten onrechte beweert Mr. VERNÈDE (aant. op art. 1907 B. W.), dat tegenover derden de authentieke akte geen volledig bewijs oplevert.

XI.

De Koninklijke bewilliging bij de oprichting der naamlooze vennootschappen is af te keuren.

XII.

Het faillissement van eene vennootschap onder eene firma heeft niet noodzakelijk dat van alle firmanten ten gevolge.

XIII.

Het verzet tegen de rangregeling moet tegen de curators geschieden.

XIV.

Het gehomologeerde accoord bewerkt novatio necessaria.

XV.

Invoering van rechtbanken van koophandel hier te lande is niet wenschelijk.

XVI.

Het ware wenschelijk, dat de Grondwet de leden der Rechterlijke macht uitsloot van het lidmaatschap der Staten-Generaal.

XVII.

Het is te betreuren, dat de Tweede Kamer niet veel-

vuldiger gebruik maakt van het recht, haar in art. 110 Grw, toegestaan.

XVIII.

Poging tot oplichting is, volgens art 405 C. P., niet bestaanbaar, zoo er geene overgave van waarde of goederen heeft plaats gehad.

XIX.

Het duel behoorde als een delictum sui generis gestraft te worden.

XX.

Art. 323 C. P. is af te keuren.

XXI.

In art. 59 C. P. moeten de woorden: „que les auteurs mêmes" opgevat worden in den zin van „alsof zij zelven de daders waren."

XXII.

Art. 434 C. P. is niet toepasselijk op hem, die zijn eigen huis in brand steekt.

XXIII.

Art. 22 al. 2 Strv. behoorde te worden uitgebreid.

XXIV.

Het is onrechtvaardig en strijdig met het begrip zelf van pensioen, de ambtenaren te verplichten, de middelen bijeen te brengen, waaruit de pensioenen moeten betaald worden.

XXV.

Eene belasting op het inkomen is in normale gevallen af te keuren.

XXVI.

Het heffen van tolgelden op de rijkswegen is af te keuren.